

מדריך כללי

מדריך לביצוע תרגיל פינוי חירום

תכנון, ביצוע, בקרה, תחקור ותיעוד של תרגיל פינוי במבנה, מפעל, מעבדה, משרד, מחסן או אתר עבודה

המדריך מיועד לספק מסגרת עבודה מסודרת לביצוע תרגיל פינוי חירום. יש להתאים את ההנחיות למבנה, לתיק השטח, לסקר הסיכונים, לאוכלוסיית העובדים, לאמצעי גילוי וכיבוי, לדרישות בעלי הנכס, לנהלי החברה ולדרישות הדין החלות על מקום העבודה.

שם הארגון / האתר	_____
כתובת האתר	_____
סוג התרגיל	פינוי חירום / שריפה / רעידת אדמה / חפץ חשוד / אירוע ביטחוני / אחר: _____
מהדורה	1.0
תאריך עדכון	22.05.2026

1. מטרת המדריך

מטרת המדריך היא לאפשר ביצוע תרגיל פינוי חירום בצורה מבוקרת, בטוחה ומתועדת. התרגיל נועד לבדוק את מוכנות העובדים, תקינות תהליך ההתרעה, תפקוד צוותי החירום, פינוי דרך נתיבי מילוט, הגעה לנקודת כינוס, ספירת נוכחים, תקשורת פנימית והפקת לקחים לאחר התרגיל.

2. עקרונות יסוד

עיקרון	פירוט נדרש
בטיחות לפני הכול	אין לבצע תרגיל היוצר סיכון ממשי לעובדים, קבלנים או מבקרים. אין לחסום יציאות, אין להפעיל עשן, אש, רעש חריג או אמצעי הדמיה ללא אישור מוקדם ובקרה.
פינוי מסודר	הפינוי יתבצע בהליכה, ללא ריצה, ללא דחיפה וללא חזרה לעמדות העבודה לצורך לקיחת ציוד אישי.
שימוש בנתיבי מילוט	יש להשתמש ביציאות החירום ובנתיבי המילוט שהוגדרו מראש. מעליות אינן משמשות לפינוי, אלא אם הוגדר אחרת בתכנון הנדסי ייעודי.
שליטה וספירה	יש לוודא הגעה לנקודת כינוס, לבצע ספירת נוכחים ולדווח למנהל התרגיל על נעדרים, פצועים, מבקרים או קבלנים.
תיעוד ולקחים	כל תרגיל חייב להסתיים בתחקיר קצר, רישום ממצאים, קביעת פעולות מתקנות ומעקב אחר סגירתן.

3. תחולת המדריך

☐ עובדי קבלן	☐ עובדי חברה
☐ עובדי מעבדה	☐ מבקרים
☐ מחסנים ולוגיסטיקה	☐ עובדי ייצור
☐ אתרי שטח	☐ משרדים
☐ משמרות ערב / לילה, אם קיימות	☐ אנשים עם מוגבלות או צורך בסיוע

הערה חשובה: מדריך זה הוא תבנית כללית. לפני ביצוע תרגיל באתר בפועל יש לאשר את התרחיש, לוודא שאין הפרעה מסוכנת לפעילות קריטית, ולעדכן מנהלים רלוונטיים לפי נוהל החברה.

4. פרטי התרגיל

שם החברה / האתר	תאריך התרגיל	
כתובת / מבנה	שעת התחלה	
מנהל התרגיל	שעת סיום	
ממונה בטיחות / אחראי בטיחות	מספר משתתפים משוער	
אזור התרגיל	כל המבנה / קומה / מחלקה / מעבדה / ייצור / מחסן / אחר: _____	
האם התרגיל הודע מראש	כן / לא / הודעה חלקית למנהלים בלבד / אחר: _____	
תרחיש שנבחר	שריפה / עשן / רעידת אדמה / חפץ חשוד / אירוע ביטחוני / דליפה / אחר: _____	

5. בעלי תפקידים בתרגיל

תפקיד	אחריות בתרגיל	שם	טלפון
מנהל התרגיל	הפעלת התרגיל, שליטה בלוחות זמנים, עצירת התרגיל במקרה סיכון, פתיחת תחקיר וסיכום.		
אחראי פינוי קומתי / אזורי	הכוונת עובדים ליציאות, סריקה בסיסית של האזור, מניעת חזרה למבנה ודיווח על חריגים.		
אחראי נקודת כינוס	קליטת עובדים, ספירת נוכחים, ריכוז רשימות ודיווח למנהל התרגיל.		
צוות חירום / כיבוי ראשוני	תרגול תגובה ראשונית בהתאם להכשרה ולנוהל האתר, ללא נטילת סיכון וללא כניסה לאזור מסוכן.		
מגיש עזרה ראשונה	זמינות בנקודת הכינוס, בדיקת צורך בטיפול ראשוני ותיעוד אירוע רפואי אם התרחש.		
צופה / מתעד	מדידת זמנים, תיעוד התנהגות, צילום ממצאים אם נדרש ורישום פערים לשיפור.		

6. בחירת תרחיש התרגיל

יש לבחור תרחיש פשוט, ברור ומתאים לסיכונים בפועל באתר. התרחיש צריך לאפשר בדיקה של מערכת ההתרעה, נתיבי הפינוי, תפקוד בעלי התפקידים, ספירת העובדים ויכולת קבלת החלטות. אין להשתמש בתרחיש שעלול לגרום לפאניקה, חבלה בציוד, השבתה מסוכנת או סיכון לאוכלוסייה רגישה.

תרחיש	מה בודקים	דגשים
שריפה / עשן מדומה	זיהוי, התרעה, פינוי, דיווח, מניעת חזרה למבנה, הגעה לנקודת כינוס.	אין להדליק אש ואין להפעיל עשן ללא אישור מוקדם ובקרת סיכונים.
רעידת אדמה	תגובה ראשונית, יציאה לאחר סיום הטלטול המדומה, הימנעות ממעליות, הגעה לשטח פתוח.	יש להבהיר מראש את ההבדל בין פעולה בזמן הרעידה לבין פינוי לאחריה.
חפץ חשוד	הרחקה, אי נגיעה בחפץ, דיווח, פינוי מבוקר לפי הנחיות מנהל האירוע.	אין להשתמש בפריט אמיתי שעלול להיראות מאיים או ליצור בהלה מיותרת.
דליפה / ריח חריג	פינוי מאזור מוגדר, חסימת כניסה, דיווח, מניעת חשיפה של עובדים לאזור החשוד.	מתאים רק לאתרים שבהם קיימים חומרים רלוונטיים ונוהל מתאים.
תרחיש משולב	שילוב של פינוי, טיפול ראשוני, נעדר מדומה או חסימת יציאה אחת.	לבצע רק לאחר שהתרגילים הבסיסיים כבר בוצעו בהצלחה.

7. תכנון לוחות זמנים

שלב	פעולה	מועד מומלץ	אחראי
היערכות	בחירת תרחיש, תיאום עם הנהלה, קביעת בעלי תפקידים ובדיקת נקודת כינוס.	7-14 ימים לפני	
בדיקות מקדימות	בדיקת יציאות, שילוט, תאורת חירום, מעברים, כריזה ורשימות נוכחות.	1-3 ימים לפני	
תדריך בעלי תפקידים	הגדרת משימות, תקשורת, עצירת תרגיל, מדידת זמנים ודיווח חריגים.	ביום התרגיל	
ביצוע	הפעלת התרחיש, פינוי, כינוס, ספירה ותיעוד.	בזמן שנקבע	
תחקיר	סיכום ממצאים, לקחים ופעולות מתקנות.	מיד לאחר התרגיל	

8. רשימת תיוג לפני ביצוע התרגיל

מס'	נושא לבדיקה	תקין	לא תקין	לא רלוונטי	פעולה נדרשת	אחראי / יעד
1	הוגדר מנהל תרגיל ויש בידי סמכות לעצור את התרגיל במקרה של סיכון או תקלה.	☐	☐	☐		
2	נקודת הכינוס מוגדרת, מוכרת, פנויה ממכשולים ומתאימה לכמות העובדים הצפויה.	☐	☐	☐		
3	נתיבי המילוט ויציאות החירום פנויים, פתוחים, מסומנים ונגישים.	☐	☐	☐		
4	אין חסימה של דלתות אש, מסדרונות, מדרגות, יציאות חירום או גישה לארונות כיבוי.	☐	☐	☐		
5	רשימת עובדים, קבלנים ומבקרים זמינה לצורך ספירה בנקודת הכינוס.	☐	☐	☐		
6	בעלי תפקידים יודעים מה אחריותם, למי מדווחים ובאיזה אמצעי קשר משתמשים.	☐	☐	☐		
7	נבדקה התאמה לאנשים עם מוגבלות, עובדים בהריון, פציעות זמניות או צורך בסיוע.	☐	☐	☐		
8	עודכנו גורמים רלוונטיים כדי למנוע בהלה או הפעלה מיותרת של גורמי חוץ, לפי הצורך.	☐	☐	☐		
9	קיימת ערכת עזרה ראשונה זמינה בנקודת הכינוס או באזור מוגדר אחר.	☐	☐	☐		
10	נקבע מי מתעד את התרגיל, מי מודד זמנים ומי ממלא את דוח הסיכום.	☐	☐	☐		
11	נבדק שאין פעילות מסוכנת שאסור להפסיק בפתאומיות ללא פעולה מקדימה.	☐	☐	☐		
12	נקבעה דרך להחזיר עובדים לעבודה לאחר סיום התרגיל והודעת סיום ברורה.	☐	☐	☐		

9. דגשים לפני הפעלת התרגיל

אין לבצע תרגיל פינוי כאשר: קיימת חסימה ידועה ביציאות חירום, קיימת עבודה חמה פעילה, מתבצעת הרמה חריגה, קיימת תקלה במערכת התרעה חיונית, יש פעילות רפואית/מעבדתית שלא ניתן להפסיק בבטחה, או כאשר מנהל האתר קבע שהתרגיל עלול להפריע לפעילות קריטית.

מומלץ לבצע את הבדיקה המקדימה בפועל, ולא להסתפק באישור טלפוני. מטרת התרגיל אינה רק "להוציא אנשים החוצה", אלא לזהות כשלים בזמן אמת: דלת שלא נפתחת, שילוט חסר, עובדים שאינם מכירים את נקודת הכינוס, אזור שלא נסרק או מנהל שלא יודע למי לדווח.

10. סדר ביצוע התרגיל - שלב אחר שלב

שלב	פעולה	אחריות	תיעוד נדרש
1	הכרזת פתיחת התרגיל או הפעלת התרעה בהתאם לתרחיש.	מנהל התרגיל	שעת התחלה
2	עובדים מפסיקים פעילות בצורה בטוחה, סוגרים תהליכים קריטיים רק אם הוגדר מראש, ויוצאים לנתיב המילוט הקרוב.	עובדים ומנהלים	הערות צופים
3	אחראי אזורי מכוון עובדים, בודק אזורי גלויים, מונע חזרה פנימה ומדווח על חריגים.	אחראי פינוי	דיווח אזורי
4	העובדים מגיעים לנקודת הכינוס, נשארים בקבוצה ואינם עוזבים עד לקבלת אישור.	כל המשתתפים	שעת הגעה לכינוס
5	מתבצעת ספירת נוכחים לפי רשימות עובדים, קבלנים ומבקרים.	אחראי נקודת כינוס	רשימת נוכחות / נעדרים
6	מנהל התרגיל מקבל דיווח מכל האזורים ומחליט על סיום התרגיל או המשך בדיקה.	מנהל התרגיל	שעת סיום
7	ניתנת הודעת סיום ברורה והעובדים מוחזרים לעבודה בצורה מסודרת.	מנהל התרגיל / מנהלים	הודעת סיום
8	מתקיים תחקיר קצר עם בעלי התפקידים ומתועדים פערים ופעולות מתקנות.	מנהל התרגיל	דוח סיכום

11. כללי התנהגות למשתתפים

חובה לבצע

- להישמע להנחיות מנהל התרגיל וצוות החירום.
- להתפנות בהליכה רגועה דרך נתיב המילוט הקרוב והבטוח.
- לסייע לעובד הזקוק לעזרה רק אם הדבר בטוח ואינו מסכן אחרים.
- להגיע לנקודת הכינוס ולהישאר בה עד להודעת סיום.
- לדווח מיד על נעדר, פצוע, מכשול, דלת חסומה או עובד שחזר למבנה.

אסור לבצע

- אסור לרוץ, לדחוף, לצעוק או ליצור בהלה.
- אסור להשתמש במעלית בזמן פינוי, אלא אם נקבע פתרון אחר מראש.
- אסור לחזור למבנה לפני הודעת סיום.
- אסור לעצור לצילום, איסוף ציוד אישי או המשך עבודה.
- אסור לפתוח דלת לאזור חשוד אם קיימים עשן, ריח חריג, חום או סיכון אחר.

עצירת תרגיל: אם במהלך התרגיל מופיע סיכון אמיתי, נפילה, פציעה, התקהלות מסוכנת, חסימת מדרגות, כשל בתקשורת או מזג אוויר קיצוני - מנהל התרגיל יעצור את התרגיל ויעבור לניהול אירוע בטיחות אמיתי.

12. רשימת תיוג לצופה / מתעד במהלך התרגיל

מס'	נושא לבדיקה	תקין	לא תקין	לא רלוונטי	ממצא / הערה	פעולה נדרשת
1	זמן מרגע ההתרעה ועד תחילת יציאת העובדים היה סביר וללא עיכוב משמעותי.	☐	☐	☐		
2	עובדים הפסיקו פעילות בצורה בטוחה ולא השאירו תהליך מסוכן ללא שליטה.	☐	☐	☐		
3	נתיבי המילוט היו פנויים ושימשו את העובדים בפועל.	☐	☐	☐		
4	לא נעשה שימוש במעליות במהלך הפינוי.	☐	☐	☐		
5	אחראי פינוי ביצעו הכוונה וסריקה בסיסית של אזורם.	☐	☐	☐		
6	דלתות יציאה נפתחו ללא קושי ולא נמצאו נעולות או חסומות.	☐	☐	☐		
7	עובדים הגיעו לנקודת הכינוס ונשארו בה עד הודעת סיום.	☐	☐	☐		
8	בוצעה ספירת נוכחים ונבדקו עובדים, קבלנים ומבקרים.	☐	☐	☐		
9	התקשורת בין בעלי התפקידים הייתה ברורה, מהירה ומתועדת.	☐	☐	☐		
10	זוהו עובדים שלא הכירו את נתיב הפינוי או נקודת הכינוס.	☐	☐	☐		
11	זוהו חסרים בשילוט, תאורה, כריזה, מפות מילוט או ציוד חירום.	☐	☐	☐		
12	בוצעה הודעת סיום ברורה לפני החזרה למבנה.	☐	☐	☐		

13. מדידת זמנים

מדד	שעה / משך	הערות
שעת הפעלת התרחיש / ההתרעה		
תחילת יציאת עובדים מהאזור הראשון		
הגעה ראשונה לנקודת הכינוס		
הגעה אחרונה לנקודת הכינוס		
סיום ספירת נוכחים		
הודעת סיום התרגיל		

14. תחקיר לאחר תרגיל

התחקיר יתבצע בסמוך לסיום התרגיל, כאשר המידע עדיין טרי. יש לבצע אותו בצורה עניינית ולא מאשימה: מה עבד טוב, מה לא עבד, מה הסיכון שנוצר, מה הפעולה המתקנת, מי אחראי ומתי היא תיסגר.

15. שאלות תחקיר מומלצות

תחום	שאלות לבדיקה
התרעה ותקשורת	האם כולם שמעו או קיבלו את ההתרעה? האם היה ברור שמדובר בתרגיל? האם בעלי התפקידים ידעו למי לדווח?
פינוי	האם הפינוי התחיל בזמן? האם היה בלבול בנתיבי המילוט? האם עובדים חזרו לקחת ציוד אישי?
תשתיות	האם נמצאו יציאות חסומות, דלתות תקולות, שילוט חסר, תאורת חירום חסרה או בעיות בנקודת הכינוס?
ניהול אוכלוסייה	האם נספרו קבלנים ומבקרים? האם היה מענה לאנשים הזקוקים לסיוע? האם היו עובדים שלא ידעו לאן להתפנות?
צוותי חירום	האם בעלי התפקידים פעלו לפי הגדרת תפקידם? האם התקשורת ביניהם הייתה מספקת? האם נדרש רענון הדרכה?
שיפור	מהן שלוש הפעולות החשובות ביותר שצריך לבצע לפני התרגיל הבא?

16. סיווג ממצאים

רמת ממצא	הגדרה	דוגמה	טיפול נדרש
קריטי	כשל העלול למנוע פינוי או ליצור סיכון מיידי.	יציאת חירום נעולה, מדרגות חסומות, אי יכולת לספור עובדים.	טיפול מיידי לפני המשך פעילות רגילה, לפי חומרת הממצא.
גבוה	פער משמעותי הפוגע ביכולת הפינוי או השליטה.	עובדים אינם מכירים נקודת כינוס, אחראי פינוי לא הגיע לתפקידו.	פעולה מתקנת בלוח זמנים קצר ובדיקת אפקטיביות.
בינוני	פער ניהולי או תפעולי שאינו מונע פינוי אך דורש שיפור.	שילוט חלקי, עיכוב בדיווח, רשימות נוכחות לא מעודכנות.	תוכנית פעולה ומעקב עד סגירה.
נמוך	הערת שיפור שאינה יוצרת סיכון משמעותי.	צורך בשיפור סדר בנקודת הכינוס או חידוד תדריך.	שיפור שוטף במסגרת ניהול הבטיחות.

17. דוח סיכום תרגיל פינוי חירום

שם החברה / האתר	תאריך	
מנהל התרגיל	ממונה בטיחות / אחראי	
תרחיש	אזור תרגול	
מספר משתתפים	מספר קבלנים / מבקרים	
משך פינוי עד נקודת כינוס	משך ספירת נוכחים	
האם היו נעדרים בדיווח	כן / לא / לא רלוונטי	האם היו פציעות / כמעט אירוע
	כן / לא	

18. תיאור מהלך התרגיל

19. ממצאים מרכזיים

מס'	ממצא	רמת חומרה	משמעות בטיחותית	פעולה מתקנת

20. מסקנה כללית

☐ התרגיל בוצע בהצלחה וללא פערים מהותיים
☐ נדרש תרגיל חוזר לאחר סגירת פערים

☐ התרגיל בוצע, אך נדרשות פעולות מתקנות
☐ נדרש רענון הדרכה לעובדים / בעלי תפקידים

21. תוכנית פעולות מתקנות

מס'	ממצא / פער	פעולה מתקנת	אחראי לביצוע	תאריך יעד	סטטוס סגירה
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

22. אישור סיום תרגיל

האם בוצע תחקיר	כן / לא	תאריך התחקיר
האם הופצו לקחים	כן / לא	למי הופצו
האם נפתח מעקב פעולות מתקנות	כן / לא / לא נדרש	מספר מעקב פנימי
האם נדרש תרגיל חוזר	לא / כן, לאחר סגירת הפערים הבאים:	

23. חתימות

מנהל התרגיל	ממונה בטיחות / אחראי בטיחות	מנהל האתר / מנהל מחלקה
תאריך	תאריך	תאריך

24. נספחים מומלצים לשמירה

- | | |
|--|--|
| ☐ רשימת קבלנים ומבקרים | ☐ רשימת נוכחות עובדים |
| ☐ תמונות ממצאים | ☐ מפת מילוט / נקודת כינוס |
| ☐ תיעוד הודעה / כריזה | ☐ רשימת בעלי תפקידים |
| ☐ אישור סגירת פעולות מתקנות | ☐ תחקיר ולקחים |

יש לשמור את דוח התרגיל, רשימות הנוכחות, הממצאים והפעולות המתקנות במערכת ניהול הבטיחות של הארגון או בתיק החירום, לפי נהלי החברה.